

NACIONĀLĀ ATTĪSTĪBAS PLĀNA VĒRTĒJUMS

Andris Jaunsleinis

Sēlijas kongress

Salas pagastā, 2018.gada 21.septembrī

Kā mēs plānotu ģimenē?

Ja mums ir bērni, mēs domātu par viņu iespējām dzīvē

Mēs atliktu kādu daļu no ienākumiem bērnu izglītībai, kā attīstības nosacījumam

Mēs atliktu kādu daļu savas karjeras attīstībai, kā ģimenes nākotnes labklājības nosacījumam

Mēs plānotu efektīvu atlikušā tērēšanu

Kā būtu jāplāno valstī?

Jāvienojas, kādi ir galvenie draudi

Jāvienojas, kādi ir noteicošie faktori, kas kavē valsts pozitīvu attīstību

Jānodala nacionālie līdzekļi, kas pēc nozīmes salīdzināmi ar ES fondiem Latvijai prioritāro jautājumu risināšanai

Tikai atlikušie līdzekļi izmantojami valsts un pašvaldību regulārajiem izdevumiem

Atteikšanās no Nacionālās investīciju programmas bija kļūda

- Latvijai un katrai pašvaldībai nepieciešami attīstības līdzekļi savu prioritāšu īstenošanai:
 - ES prioritātes ir svarīgas vidēji, nevis konkrēti Latvijas gadījumam, tās pauž galvenokārt Vācijas un Francijas intereses
 - Decentralizētas vadības apstākļos no ES prioritātēm drīkst izvēlēties Latvijai derīgākās
 - Latvijai ir citas, tikpat svarīgas vai pat svarīgākas prioritātes, ko Eiropas Komisija neļauj finansēt

NAP tika pakārtots ES mērķiem

- Lai īstenotu ES virsmērķi (2000, Lisabona)- apdzīt ekonomiskās un sociālās attīstības ziņā ASV un citus globālos reģionus, tika izvēlēti 3 līdzekļi:
 - Ilgtspējīga (zaļa) attīstība;
 - Iekļaujoša (sociāli orientēta) attīstība;
 - Inovatīva (zinātņu ietilpīga) attīstība.
- Latvijai šo trīs līdzekļu neapdomīga un pārspītēta lietošana ir pat bīstama

Kas ir lielākie draudi Latvijai?

Depopulācija lielākajā daļā no teritorijas:

- Kritiskākais nav vis dzimstības samazinājums, bet gan ekonomiski aktīvu un prasmīgu jauniešu, tai skaitā universitāti beigušo aizplūšana uz Rīgu vai ārzemēm
- Nespēja pārstrukturēties no lētā darbaspēka ekonomikas uz dārga darbaspēka (augstas pievienotās vērtības) ekonomiku

NAP2020 mērķi ir:

- sekmēt ilgtspējīgu Latvijas ekonomikas izaugsmi, valsts un reģionu konkurētspēju starptautiskajos tirgos,
- radīt spēcīgu vidusšķiru – sekmēt politiku, kas ved pie stabiliem un pietiekamiem ienākumiem un cienīga darba ikvienam, mazinot nabadzību, ienākumu nevienlīdzību un uzlabojot iedzīvotāju dzīves kvalitāti un apmierinātību ar dzīvi,
- nodrošināt pozitīvu un stabilu tautas ataudzi Latvijā – pieaugošu dzimstību, mirstības mazināšanos un iedzīvotāju vēlmi dzīvot un atgriezties Latvijā.

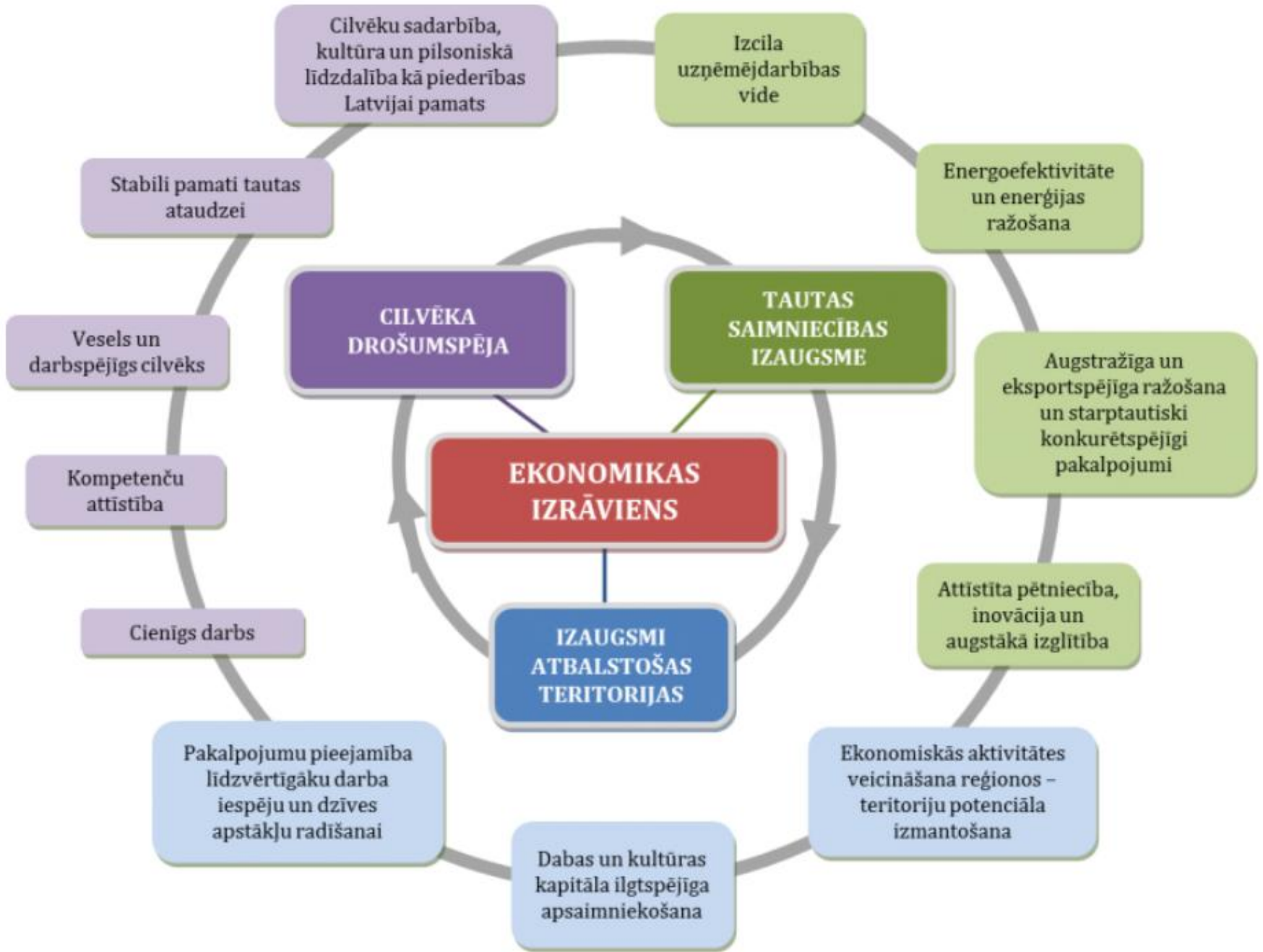

Šķietami, galvenās problēmas ir iekļautas, taču:

Trīs galvenie mērķi tiek sadrumstaloti 12 virzienos un gandrīz 100 apakšmērķos,

Nevienam no 100 apakšmērķiem nav pietiekamu resursu, turklāt ES rada procedūru šķēršļus materiālam attiecīgo jomu atbalstam

Liela daļa no apakšmērķiem ved pretējā virzienā, nekā deklarēts

Kāpēc neizdevās īstenot vadmotīvu

– «Ekonomikas izrāviens»?

Katra interešu grupa centās pavilkt finansējumu uz savu pusi,

Katra ministrija lobēja savas intereses Eiropas Komisijā, panākot sadrumstalotību, ko it kā prasa ārēji spēki,

Dažus virzienus, par ko izdevās vienoties iekšēji (autoceļi) nobremzēja Eiropas Komisija

Kāpēc neizdevās decentralizēt NAP uz visām 119 pašvaldībām?

LPS tika diskutēta iespēja, sadalīt 1/3 no
attīstības finansējuma pašvaldībām
proporcioniāli iedzīvotāju skaitam (teritorijā
balstīta pieeja)

Ministriņām tas ļoti nepatika, bet pašvaldības
nevarēja vienoties

Kāpēc nav izdevies palielināt nacionālos attīstības izdevumus?

Uzņēmēji atbalstīja nodokļu reformu, kas
potenciālo attīstības naudu novirzīja
sociālajiem mērķiem un uzņēmēju atbalstam

NAP vieta attīstības vadības sistēmā

- NAP ir augstākā juridiskā spēka attīstības vadības dokuments valstī 7 gadiem;
- ES budžetu un no Latvijas pašu līdzekļiem finansējamo attīstību būtu jāplāno atbilstoši NAP
- Latvijā ir divi pārkāpumi:
 - Paralēli NAP tiek izstrādāts Lauku attīstības plāns, šie plāni ir papildinoši
 - NAP pamatā finansē tikai no ES budžeta (jauno likumdošanas iniciatīvu attiecināšana uz NAP nav korekta)

Sākas nākamā NAP izstrāde

Jārunā ar vēlēšanu uzvarētājiem

Jāatrod pašvaldībām kopējas intereses, ko
aizstāvēt sarunās par jauno NAP

Jācenšas soli pa solim labot vecās kļūdas

Ko darīt tālāk?

- 1) Atjaunot nacionālo investīciju programmu tām prioritātēm, ko no ES fondiem nevar
- 2) Būtiski palielināt tiešas materiālas investīcijas reģionālajai attīstībai, nododot lielāko daļu atbildības pašvaldībām
- 3) Nepieļaut NAP paredzēto naudu pārcelt citiem mērķiem, kā tas notika ar nodokļu reformu

Paldies par uzmanību!